Decît o judecată dreaptă, mai bine o pace strîmbă

1.

Cred că, întorcîndu-se de la Moscova la Chișinău cu acordul (Convenția) privind reglementarea conflictului de pe Nistru semnat de Domnia sa și Boris Elțin, Președintele republicii nu spera să fie inundat cu flori, dar nici nu presupunea, probabil, să fie împroșcat cu atîta noroi. Ultrapatrioții noștri au stîrnit un val propagandistic împotriva acestui acord, categorisindu-l drept trădare a intereselor naționale, iar pacea adusă de la răsărit drept una umilitoare, rușinoasă. Lucru ciudat: în asemenea situații întotdeauna și oriunde (fie la Chișinău, Tiraspol, Moscova, Vilnius — nu importă) apar în față stegari autoproclamați care îți vor enumera neapărat interesele națiunii, fără ca s-o întrebe, asumîndu-și totodată «datoria» de a-i detecta pe «trădători»...

Chiar mai deunăzi, întîlnindu-mă în plină stradă, un ins furios dintre aceștia s-a repezit la mine, cu pumnii încleștați și înjurături de birjar, promițîndu-mi în gura mare: «Am să-ți tai beregata, dacă ne mai ponegrești mișcarea la televiziune...» Într-adevăr, cu cîteva zile în urmă, în cadrul unei emisiuni, mă pronunțasem în favoarea Convenției suspomenite, criticîndu-i în același timp pe cei ce o sfidează și insistă să ducem la un «sfîrșit victorios» războiul din Transnistria. Am încercat să-l domolesc și să-l atrag într-o discuție normală pe «patriotul» ce-mi răsărise în cale. Dar ți-ai găsit omul cu care să discuți! Era, se vede, dintre unioniștii înfocați ce se adună adesea în preajma monumentului lui Ștefan cel Mare. Fără ca să-mi asculte explicația de ce am criticat mișcarea și l-am susținut pe Mircea Snegur, insul despre care am pomenit mi-a spus literalmente că «după ce vom face Unirea, o să te împușcăm și pe tine», precizînd, de altfel: «Ești al 168-lea în lista». Am înțeles însă că personal individului nu-i va ajunge răbdare să aștepte pînă la Unire.

Auzisem de mai demult de existența unor «liste negre» ale adversarilor Frontului Popular. Credeam însă că nu e decît o născocire, ținînd mai ales cont de cele două litere de aur: C. și D. (Creștin și Democrat), pe care F.P. și le-a anexat la vechea sa denumire. Dar de ce să nu fi fost întocmite și asemenea liste? — mă întreb acum, după această întîlnire, să-i zic, neformală? Doar național-patrioții, de oriunde ar fi, sînt la fel de intoleranți față de cei ce nu mărșăluiesc sub flamura lor. Deci, dacă e adevărat (precum mă asigurau cunoscuții mei moscoviți) că național-șovinii ruși demult i-au luat în evidență pe adversarii lor politici, de ce n-ar face-o și ultrapatrioții noștri?

2.

Așadar, pacea pe Nistru n-a fost primită cu smerenia cuvenită, ca un dar al Părintelui ceresc, de către acei care bat mătănii în public, proclamîndu-se cei mai creștini dintre democrați și cei mai democrați dintre creștini. Desigur, adevărații creștini, cei de la plug și strung, nu fac din credința lor paradă sau politică. Tocmai aceștia mai cu seamă dacă au gustat din amarul războiului, se bucură cu adevărat de darul păcii, oricît de grele i-ar fi urmările, căci se conduc de vorba strămoșilor: decît o judecată dreaptă mai bine o pace strîmbă. Poate că acest proverb ne-a și salvat de-a lungul veacurilor de exterminarea fizică ca neam. La sigur, se bucură țăranii din Gura Bîcului, unde am poposit cu un grup de ziariști străini peste cîteva zile după declanșarea luptei de la Bender.

Buruianul năpădise grădina, grîul dăduse în pîrg, însă în cîmp nu erau nici prășitori, nici cosași: de cîteva zile cu toții fuseseră alungați de exploziile de rachete :«Alazan» și de obuze grele, lansate de dincolo de Nistru.

Triști, cu ochii injectați de nopțile nedormite, plugarii împreună cu copiii lor speriați se adăposteau prin beciuri. Și dacă astăzi ei au ieșit pe ogoare, iar micii săteni la joacă, atunci înseamnă că Mircea Snegur a făcut bine semnînd Convenția de pace. E o filozofie simplă și sănătoasă, pe înțelesul și gustul omului de rînd, inaccesibilă însă politicienilor din opoziția parlamentară și, spre marele meu regret, intelectualității de creație. Fiind condusă mai mult de emoții, ea, care a inițiat mișcarea de renaștere națională, se teme acum că acest proces ar putea fi curmat drept urmare a sosirii în Moldova a trupelor ruse și a instaurării la putere a unui guvern mai puțin omogen decît cel precedent.

M-a impresionat îndeosebi eseul zguduitor al lui Nicolae Dabija («L.A.» de la 30 iulie a. c.). Profunda lui sinceritate, forța expresiei poetico-publicistice imprimă eseului tensiunea unei tragedii și nu mă poate lăsa indiferent, chiar dacă mă aflu pe alte poziții decît autorul. Estimînd prețul păcii aduse de Snegur, poetul nu-l condamnă pe semnatarul ei, ci se resemnează în fața destinului crunt, zicînd că prin acest acord am pierdut totul, inclusiv Basarabia, că poporul nostru va avea nevoie de un secol de răbdare și muncă asiduă spirituală, ca să revină la nivelul de conștiință națională și libertate pe care le cucerise. Îi înțeleg durerea și îl compătimesc, deși nu găsesc motive reale pentru concluzii atît de disperate.

Îi înțeleg și pe voluntarii nemulțumiți de finalul acestui război fără de rost, căci au fost nevoiți să se retragă din el învinși, adică neobținînd nimic din idealurile care i-au adus în tranșee: capitularea separatiștilor și reîntoarcerea Transnistriei la ordinea constituțională. «Pentru ce am luptat?» — își pun întrebarea. Sînt de acord și cu concluzia lor că acest război nici nu trebuia pornit, dar nu și cu acuzarea la adresa conducerii supreme a republicii precum că ea l-ar fi declanșat. L-au declanșat mai multe forțe de ambele părți ale Nistrului. Acum, iată sîntem nevoiți să cedăm de trei ori mai mult, ponoasele revenind ca de obicei conducerii și Președintelui republicii, iar opoziția, ca de obicei, spălîndu-se pe mîini.

3.

Criticii înfocați ai Convenției, declarînd-o mandat de ocupație pentru armata rusă, insistau ca forța de dezangajare să fie alcătuită din trupe ale O.N.U. sau, cel puțin, ale unor state străine dezinteresate — și nicidecum ale Rusiei

(Sfîrșit în pag. 2).

Decît o judecată dreaptă, mai bine o pace strîmbă

(Sfîrşit).

care nu pot fi nepărtinitoare. cu atît mai puţin armata a 14-a, angajată direct în conflict. Doleanţă justă, dar ireală. Căci de unde, mă rog, se puteau găsi la moment trupe neutre? Bulgaria a refuzat să-şi trimită unităţile, Belarusi, Ucraina — la fel. Sosirea «căştilor albastre» e o treabă de lungă durată, dacă nu chiar imposibilă. De aceea s-a procedat în mod practic, conform proverbului: «E rău cu rău, dar mai rău fără de rău». În prezent însă armata cu pricina s-a retras în cazărmi. Odată cu intrarea noilor trupe de pacificare, în componenţa cărora alături de batalioanele ruseşti activează şi două ale armatei naţionale, la Bender nu s-au mai auzit împuşcături şi n-a fost omorît nici un om. Viaţa în oraş începe să revină la normal. Cred că aceasta e cu mult mai important decît faptul ale cui sînt unităţile de reconciliere. Iar dacă ne-am fi încăpăţînat aidoma extremiştilor să ni se trimită forţe «dezinteresate», atunci ordinea şi pacea n-aveau să fie instaurate nici pînă azi, prin urmare, avea să se mai verse sînge.

Pacea pe Nistru, aşa cum este ea preconizată şi menţinută, nu concordă cu ideea Reunirii, de aceea nerăbdătorii noştri compatrioţi au declarat-o zadarnică şi antinaţională. Păcat că aceşti domni nu s-au interesat dacă, plecînd la Moscova să semneze Convenţia, Preşedintele Snegur avea de ales între ceva şi altceva. Unica alternativă ar fi fost să n-o semneze, ci să ordone mobilizarea generală şi trecerea Nistrului, pentru recucerirea Transnistriei rebele. Aceasta însă ar fi însemnat, la sigur, război cu Rusia, şi Ucraina, în care Moldova, clar lucru nu avea nici o şansă de izbîndă. Ba încă ar fi nimerit probabil, în situaţia Serbiei, simpatiile şi mila opiniei publice mondiale fiind atrase de Transnistria ca victimă a agresiunii, chiar dacă am fi acţionat în numele integrităţii şi suveranităţii Moldovei. Şi oare n-a fost mai înţelept să redobîndim aceeaşi integritate (ce e drept, deocamdată pe hîrtie) printr-o semnătură a Preşedinţilor Snegur şi Elţin? Să nu uităm că Parlamentul Rusiei era cît pe ce să recunoască Transnistria ca stat independent şi doar înţelegerea dintre cei doi preşedinţi a înlăturat pericolul.

Oricum, efortul decisiv pentru a ne smulge din ghearele războiului absurd a fost făcut. Instaurarea păcii şi ordinii politico-economice în Transnistria va cere eforturi şi mai mari, dar mai cu seamă — încredere reciprocă. Iar pentru aceasta trebuie să se pună capăt şi războiului verbal care mai continuă.

Boris MARIAN.